

[Δύο επιστολές μεταναστών από τη Λογοτεχνία]

Χρήστος Οικονόμου, Κάτι θα γίνει, θα δεις

Χρήστος Οικονόμου

1η επιστολή

Εν Πειραιεύς 27 -11-1963

Γεια σας Σεβαστέ μου Πατέρα και χρυσή μου Μανούλα και αγαπημένα μου αδέρφια. Έλαβα το αγαπημένο σας γράμμα με τις δυο λέξεις και χάρηκα πάρα πολύ που είστε όλοι καλά όπως εμείς. Λοιπόν πατέρα σας ευχαριστούμε πάρα πολύ για το καλάθι που μας εστειλάτε ήταν όλα πολύ ωραία τα χόρτα είχανε σαπίσει τα πετάξαμε και πάνε στο δαίμονα η μυτζήθρα πήρε βρώμα κι αυτή την καθάρισε η Λευτεριά δόξα ο Θεός τη φάγαμε κιόλας να 'ταν κι άλλη.

Λοιπόν πατέρα πώς πάει ο καιρός στο Βατόλακκο. Εμείς εδώ δόξα το Θεό έχουμε βροχές βαρύς χειμώνας πολλά νερά και κρυώματα μη τα ρωτάς την Λευτεριά την έπιασε η ασιατική και χτες δεν πήγε στη δουλειά λοιπόν πατέρα αυτό είναι το παν του ανθρώπου αγάπη και υγεία.

Λοιπόν πατέρα και μανούλα επιτέλους μπήκαμε στα λεωφορεία εγώ είμαι εισπράχτορας πια μόνιμος τώρα πια ησύχασα και κάνω κάθε μέρα το σταυρό μου στην Παναγία που με βοήθησε έχω και τα ρεπό μου και την άδεια μου αυτά σας γράφω. [...]

Λοιπόν πατέρα σας παρακαλώ πάρα πολύ στείλετε μας λίγο λάδι, εδώ το αγοράζω δεν μπορώ δεν μου μένει μια δεκάρα λοιπόν είναι ντροπή από την κοινωνία να σας παρακαλάμε σα ζητιάνοι για λίγο λάδι αν με πιστεύεις πατέρα παίρνω 60 δραχμές τη μέρα χαλάω φαΐ και λάδι 50 δρχ πού να μου μείνουν άλλα δουλεύω μόνο για τη μάσα, μόνο αυτό, μόνο αυτό σας γράφω.

Σε παρακαλώ μάνα πες στον ήρωα τον αδελφό μου Στέλιο τον Ολυμπιακό όταν θα έρθω θα του κρατώ μια μπάλα και μια φορεσιά του Ολυμπιακού μα θέλω να μάθει γράμματα πες του όχι αλητείες. Γεια σου αδερφέ Στέλιο ήρωα Κρητικέ από το Βατόλακκος ποτέ δεν θα πεθάνεις να είσαι θανατικός ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ κάτω ο

Παναθηναϊκός Στέλιο ήρωα που νικήσαμε τον Παναθηναϊκό από τη στενοχώρια του θείου του Γιόργη ο Μιχάλης δεν έφαγε δυο μέρες σκάσανε από τον καημό τους.

Λοιπόν πατέρα έμαθα ότι έχεις ντουφέκι και πας στο κυνήγι στείλε και σε μας καμιά τσίχλα.

Λοιπόν μανούλα εγώ θα έρθω τα Χριστούγεννα αλλά για να έρθω πρέπει να δω την ωραιότητα νύφη πρόσεξε πατέρα θέλω να είναι όμορφη η κοπελιά από οικογένεια. Πρόσεξε μη πάθω καμιά γκάφα.

Αχ πατέρα και μάνα αν είχα λεφτά θα σας έστελνα 200 δραχμές για ένα τσιγάρο.

Αυτά τα ολίγα σας γράφω σας φιλώ όλους περιμένω απάντηση. Χαιρετισμούς στους γειτόνους και σ' όσους ρωτούν για μένα. Περιμένω γράμμα.

Ο γιος σας Δρακούλης

Χρήστος Οικονόμου, Κάτι θα γίνει, θα δεις, Διήγημα: Βγες έξω και κάψ' τα

Χρήστος Οικονόμου

2η επιστολή

27/4/61 (από το Ατλάντ' Σήρη =Ατλάντικ Σίτυ)

Αγαπημένο μου Λεφτεριώ έλαβα χρυσό μου κορίτσι το γραμματάκι σου και χάρηκα πολύ να με συγχωρείς που δεν σου απάντησα αμέσως. Χάρηκα για την πρόοδο του Βατολάκκου μας και τις ευκολίες που μου γράφεις πως έχουνε γίνει αν θέλει ο Θεός το 62 έχομε σκοπό να κατεβούμε με τον άνδρα μου Φώτη που θέλει να γνωρίσει την Κρήτη να καθήσομε 2 με 3 μήνες και να φύγομε πάλι.

Τότε και στα παπιολιανά χωράφια που έβρισκα τα ραδίκια θα πηγαίνω με το ταξί τώρα που έχουνε σιάξει τους δρόμους γιατί με τα πόδια δεν μου ακούει πια να πορπατώ γιατί έχω φθάσει 180 πάουντ πάχος. Εμείς δόξα το Θεό ήμεθα όλοι καλά γράφετε μου οι εληές πώς πηγαίνουνε έχει βεντέμα; Οι δουλιές σας πώς πάνε; Τα πορτακάλια έχουνε καλή πούληση φέτος; Πες στη μανούλα σου τη συντέκνισσα μου την παρακαλώ να αφήσει μια πορτακαλιά να έχει μερικά πορτακάλια απούλητα άμα έλθομε (αν θέλει η χάρη της Παναγίας) να φάμε φρέσκα πορτακάλια που πολύ τα έχω πεθυμήσει. Την παρακαλώ πες της και να φυτέψη κολοκύθες στο περβολάκι μου όταν έλθω να μαζέψω κολοκυθόχορτα να τα μαγερέψω με στήφνο να τα φάω γιατί το μόνο

φαί που λιγώθηκα φιλιότσα μου Λευτεριώ στην Αμερική είναι αυτό γιατί εδώ μήτε κολοκυθόχορτα θα βρεις μήτε στήφνο. Κολοκύθια φέρνουνε από την Καλιφόρνια μα είναι ώσπου να έλθουν μεσολιωμένα σιχαίνεσαι να τα δεις αυτά σου γράφω.

Είδα να μου γράφεις Λευτεριώ μου για τη θεία σου τη Στέλλα ότι έφυγε με τον άνδρα της στην Αργεντινή λοιπόν κακώς έκαμαν. Πιο καλύτερα είναι στην Αθήνα παρά εκεί εκεί έχει πέσει μεγάλη φτώχεια ήναι φτοχό το μέρος καλύτερα των ήτο να ερχότανε εις τον Καναδά παρά εκεί θα το μετανοήσουν και δεν θα καθίσουν πολύ διάστημα παρά θα φύγουν. Μεγάλο μαρτύριο η φτώχεια Λευτερίτσα μου κι ημείς εδώ έχομε πολλές υποχρεώσεις έχω τον Θοδωρή μου στην Καληφόρνια και σπουδάζει στο πανεπιστήμιο και θέλη 2,000 χιλιάδες δολάρια τον χρόνο θα καθίση 4χρόνια μέσα μέχρι να τελειώσει λοιπόν δεν έκαμαν καλά η Στέλλα που πάνε στην Αργεντινή αλλά τέλος πάντων πολλοί σου λένε να φύγουν από την Ελλάδα και όπου θέλει ας πάνε παντού έχει πιάσει τώρα φτώχεια κι εδώ στην Αμερική είναι πολύς κόσμος άνεργος και κάθεται χωρής δουλειά και ζη από την πολιτεία γι' αυτό η μετανάστεψη είναι πολύ δύσκολη σήμερα να έλθη κανείς στην Αμερική γιατί έχει πέση πάρα πολύς κόσμος και η δουλιές κάθε χρόνο και ληγοστέβουνε εδώ σταματώ. [...]

Είδα να μου γράφεις Λευτεριώ μου να φροντίσω να σου βρω κανένα άντρα ας είναι και ηλικιωμένος να έλθης εδώ. Αλλά εγώ χρυσό μου όπως θέλη ο τυφλός να δει τη μέρα έτσι θέλω κι εγώ να φέρω εδώ δικούς μου ανθρώπους να τους εσώσω από τα βάσανα της Ελλάδος γιατί αλήθεια εδώ είναι πραγματική παράδεισος. Αλλά αν ήτανε: ελεύθερη η μετανάστεψη όπως μου γράφεις θα ξεσηκωνόταν ούλοι να έρθουνε στην Αμερική όχι από την Κρήτη μόνο μαθές μόν' απ' όλο τον κόσμο. Εδώ εγώ παιδεύουμαι από τον καιρό που ήλθα να φέρω τον αδερφό μου το Σπύρο και δεν ημπορώ χθες πάλι πήγα στο ιμικρέσιο μαζί με τον άνδρα μου Φώτη και μου είπανε ότι πρέπει να είμαι τρία χρόνια παντρεμένη για να έχω δικαίωμα ως αμερικανίδα να κάμω πρόσκληση!

Αυτά σου γράφω Λευτεριώ μου μη στενοχωρείσαι σε παρακαλώ πολύ. Σε παρακαλώ πολύ μη κάνεις καμιά κουζουλάδα απού μου γράφεις είναι κρίμα κι άδικο από το Θεό ένα χρυσό κοριτσάκι σαν και εσένα να φαρμακώνεται έτσι η καρδούλα του. Ο Θεός είναι μεγάλος Λευτεριά μου. Κάνε υπομονή δεν σου γράφω τίποτα άλλο.

Έχετε πολλούς χερετισμούς από τον άνδρα μου Φώτη και από όλα μου τα παιδιά δόσε πολλούς χερετισμούς στο σύντεκνο μου και συντέκνισσα και σε όλα τα αδερφάκια σου καλή αντάμωση χερετισμούς σε όλους τους γειτόνους και σε όσους ρωτούνε δια ημάς.

Σε χαιρετώ με την καλή μου χέρα η νονά σου Ελένη Βαρυπατάκης και με το άλλο γράμμα μου θα σου στέλνω ένα χαιρετισμό 2 δολάρια να πάρεις ένα μολύβη.

Χρήστος Οικονόμου, *Κάτι θα γίνει, θα δεις, Διήγημα: Βγες έξω και κάψ' τα*

Ασκήσεις

Οι παραπάνω επιστολές είναι αποτέλεσμα της λογοτεχνικής γραφής του συγγραφέα Χρήστου Οικονόμου. Οι αφηγητές, επομένως, «ζουν» στον κόσμο της λογοτεχνίας.

1. Ποιες παραμέτρους λαμβάνει ο συγγραφέας υπόψη του στη συγκεκριμένη περίπτωση, για να αποδώσει τον λόγο του εκάστοτε αφηγητή;
2. Νομίζετε ότι ένας «κατασκευασμένος» λόγος, όπως αυτός των λογοτεχνικών επιστολών, μπορεί να είναι χρήσιμος για τη μελέτη της γλώσσας και των συνθηκών (κοινωνικών, οικονομικών κ.ο.κ.) μιας εποχής;
3. Να εντοπίσετε στοιχεία προφορικότητας και στις δύο επιστολές. Για παράδειγμα, τα ορθογραφικά και εκφραστικά λάθη στην πρώτη επιστολή: π.χ. *θανατικός*.
4. Να επισημάνετε χαρακτηριστικές ιδιωματικές εκφράσεις (*συντέκνισσα, αν θέλει η χάρη της Παναγίας* κτλ.) και εκφράσεις ιδιολέκτου, και να γίνει ο συσχετισμός τους με την την κοινωνική προέλευση των ηρώων (*πάνε στο δαίμονα, η μυτζήθρα πήρε βρώμα* κτλ. – λαϊκή καταγωγή).
5. Να διερευνήσετε τους δείκτες προσαρμογής των μεταναστών στους τόπους μετανάστευσης, στην εσωτερική μετανάστευση (1η επιστολή-Αθήνα) και στη μετανάστευση στο εξωτερικό (2η επιστολή-Αμερική). Συγκεκριμένα, να εντοπίσετε στοιχεία που αφορούν τους τρόπους ψυχαγωγίας της εποχής, τις κοινωνικές παραμέτρους για τον γάμο, για την ανεργία κτλ.

 ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΓΛΩΣΣΙΚΕΣ
ΠΟΙΚΙΛΙΕΣ - ΙΔΙΟΛΕΚΤΟΣ